

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
EFFECTUADA AL CARRER DEL TIGRE, 1-9
I JOAQUIM COSTA, 48-56.
(BARCELONA, BARCELONÈS).

Data de la intervenció: 8-17 de febrer de 2006.

Codi MHCB: 012/06

Laura Arias del Real

Barcelona, octubre de 2008

ÍNDEX

- 1. INTRODUCCIÓ**
- 2. SITUACIÓ DEL JACIMENT**
- 3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**
- 4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**
- 5. METODOLOGIA**
- 6. DESCRIPCIÓ DEL TREBALLS REALIZATS**
- 7. CONCLUSIONS**
- 8. BIBLIOGRAFIA**

ANNEXES

REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

- Documentació fotogràfica**
- Documentació planimètrica**
- Llistat de fotografies**

1. INTRODUCCIÓ

Amb motiu de les obres de canalització per tal de fer una estesa de cable per la companyia FECSA-ENDESA, portades a terme per l'empresa subcontractada ESPELSA, als carrers del Joaquim Costa i Tigre de la ciutat de Barcelona, i donat que aquest indret s'inclou en una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric, es van trobar més que fonamentades les precisions sobre la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament com a seguiment de la intervenció urbanística.

La realització del Projecte va ser coordinada pel Museu d'Història de la Ciutat, de l'Ajuntament de Barcelona, essent Laura Arias del Real, de l'empresa Àtics, S.L., l'encarregada de la direcció tècnica.

Aquesta actuació urbanística es va dur a terme entre els dies 9 i 15 de febrer de l'any 2006 .

1.1 Fitxa tècnica

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Joaquim Costa, 48-56 – C/ Tigre, 1-9.
UBICACIÓ	Barri del Raval, Districte de Ciutat Vella, Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430294 Y: 4581809 Z: 15'87 m. s. n. m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	8-17 de febrer de l'any 2006
PROMOTOR	FECSA ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Laura Arias del Real

2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

La present intervenció arqueològica es realitza als carrers Joaquim Costa i Tigre, en el barri del Raval de la Zona Vella de Barcelona.

El terme municipal de Barcelona ocupa la plana situada entre les planures deltaïques dels rius Besòs i Llobregat, la Cordillera Litoral al NW (Serra de Collserola, 512 m.) i la costa mediterrània al NE.

Aquesta plana té una suau pendent tallada per rieres que van de la Collserola a la mar. Entre els sediments que componen aquets sòl es troben unes sorres vermelles sota una crosta ferruginosa que formarien part de l'antic cordó litoral. Molt a prop del mar destaquen el Montjuïc (173 m.) i el *Mons Taber* (12 m.), fou damunt d'aquest on es va instal·lar la primitiva ciutat romana de *Colonia Iulia Augusta Paterna Favencia Barcino*. Al seu voltant van créixer altres petits nuclis entre els segles X i XIII que serien protegits amb muralles durant l'Edat Mitjana i en zones més allunyades de la plana existiren altres pobles que foren integrats durant la segona meitat del segle XIX en la quadrícula de l'Eixample dissenyat per Ildefons Cerdà posteriorment a l'enderrocament de les muralles.

El barri del Raval es troba al sud-oest de l'antic nucli romà de Barcino, en el *Ager*. El seus límits són actualment, després de les reformes urbanístiques dels darrers segles, la Rambla a l'est, els carrers Pelaió al nord-est i Ronda de Sant Antoni a l'oest i la Ronda de Sant Pau i l'avinguda del Paral·lel al sud-oest, on fins el segle XIX s'alçaven les muralles.

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

El nom històric de la zona, des de sempre, fou el de Raval, ja que dins la ciutat antiga era això, un barri perifèric de Barcelona, amb cases de camp i convents. “Raval” és la deformació d’ un mot àrab, *rabad*, que significa suburbi. Era una zona ampla de conreus i cases de pagès tallada per diversos camins, un paral·lel a la costa, el carrer Trentaclaus, després anomenat del Arc del Teatre; un altre que anava al Montjuïc per Sant Pau del Camp, carrer de Sant Pau; el carrer Hospital, que possiblement seguia el traçat de la via romana que entrava per la porta occidental de la muralla; el carrer del Carme, que també anava de Montjuïc a la ciutat, però que en la plaça del Pedró es desviava per anar al Mercadal sense entrar en la ciutat enmurallada; i el camí que anava des de Sarrià i altres pobles del pla que es convertirà en el carrer Tallers. Aquests camins són d’origen romà i medieval i damunt llur estructura es proudirà el creixement urbanístic posterior.

Els elements més significatius del barri són els convents i hospitals i els més antics són Sant Pau del Camp, fundació de l’any 914 damunt les restes d’un temple de cronologia tardo-romana o alto-medieval; Sant Antoni Abat, de 1157; Carmelites Calçats de 1291. Altres edificis de gran importància foren les noves Drassanes construïdes per Pere II, aquesta construcció propicià el desenvolupament i l’assimilació urbanística de la zona, que seran convertides en caserna militar el 1640, i les Comèdies, situades al Pla de les Comèdies o plaça del Teatre, on ja des de l’any 1579 l’Hospital de la Santa Creu posseïa el privilegi per les funcions de música i declamació, és però, el segle XVIII l’època en que es va urbanitzar la Rambla.

Pel que fa a les muralles, durant el regnat de Pere el Cerimoniós, l’any 1357, es va emprendre la construcció d’un nou recinte fortificat que havia d’encerclar el sector oest de la ciutat. Es tractà d’un projecte d’iniciativa pública, promogut pel Consell de Cent, que es va executar amb iniciativa privada a través d’un sistema de subhastes en el que els diversos trams del vall que s’havia d’excavar eren contractats a constructors privats.

El 1368, el Consell de Cent va demanar a la ciutadania de Barcelona la seva col·laboració en les tasques de construcció de la muralla. Els habitants del barri del Carme al Raval, que també havien estat requerits, van demanar als consellers que el seu barri fos inclòs en el perímetre defensiu. Aquest fet va propiciar l'ampliació del perímetre i la preparació d'un projecte específic. El projecte es va elaborar el 1369 (Arxiu Històric de la Ciutat).

D'aquesta manera, la monarquia i el Consell de Cent tractaven de transformar en sòl urbà un espai encara predominantment agrari (horts, vinyes, camps de cereals), encara que en destacava l'existència d'un bon nombre d'edificacions particulars i religioses i d'una embrionària xarxa de carrers i camins que havien de facilitar el procés.

El projecte del 1369 detalla les distàncies entre els diferents punts i es concreten quatre portals. Definia un arc que s'iniciava al capdamunt de la Rambla, pujant per l'actual carrer Pelai i arribava fins gairebé la plaça Universitat. Des d'aquí girava i baixava fins a la confluència del carrer del Carme amb Riera Alta, creuava fins el carrer Hospital i penetrava a les hortes de Sant Pau entre els carrers Cadena i Robadors. Des d'aquest darrer extrem, tornava a girar per encarar-se a la Rambla, per anar a entregar dues torres més avall del portal de la Boqueria”.

El document no precisa les característiques materials de la muralla. El perímetre emmurallat comptava amb 6.240 metres amb una extensió de 218 hectàrees, de les quals dues cinquenes parts corresponen al Raval

Fruit de l'emmurallament, el Raval es convertí en una zona nova apta per a la seva urbanització amb l'assentament de gran part de la població organitzada al voltant de tres eixos principals: els carrers Tallers, Carme i Hospital. La construcció d'aquesta nova muralla, va comportar que el tram de la muralla de la Rambla, quedés com una línia divisòria dins el nou perímetre de la murada, fet que mostra la voluntat de mantenir el Raval com a àrea suburbana.

Així el 1377 es construïran els trams que porten del capdamunt de la Rambla per l'actual carrer Pelai, les rondes de Sant Antoni i Sant Pau, la part baixa del Paral·lel, i més tard les Drassanes.

Es coneix amb certesa que el 1390, el perímetre estava completament definit, tot i que la seva construcció es perllongà fins a les darreries del segle XVII. A causa de diversos episodis com el de la Pesta Negra (1348) i les dificultats econòmiques de finals del segle XIV i inicis del XV, es produí una desacceleració en el creixement de la ciutat. La crisi del segle XV provocada per la guerra civil, la deserció de l'estament empresarial i una disminució de bona part dels mercats exteriors i de la marina mercant, i la pèrdua de la capitalitat política arran de la unió de les Corones d'Aragó i Castella, van provocar que Barcelona entrés en una llarga etapa de decadència.

D'aquest tercer recinte emmurallat, s'han identificat alguns trams de diversa entitat i representativitat a partir d'excavacions arqueològiques realitzades darrerament.

Aquestes investigacions han posat de manifest que l'estructura de la muralla del segle XIV, presenta la típica base atalussada tant freqüent a la baixa edat mitjana. La cara externa de la muralla és feta a base de carreus de mida mitjana (20x30x30 cm), mentre que la cara interna i el farciment són compostos per morter de calç barrejat amb pedres de Montjuïc sense escairar.

Els trams de muralla datats al segle XV, presenten un parament de murs construïts a base de pedra de fil perfectament treballada amb carreus de dimensions més grans. En algunes parts de la cara externa es poden observar les restes d'un recobriment ataronjat, producte de l'aplicació d'òxid de ferro. Aquesta patina té funcions pràctiques i estètiques.

En relació amb les torres, cal dir que de moment "es coneixen dues tipologies, torres de planta quadrada (Drassanes, s. XIV) i torres de planta semicircular (C/ Pelai i C/ de les Flors, s. XV)."

En el segle XVII les noves tendències defensives, com l'ús de la pólvora i altres progressos de l'artilleria, van obligar a reformar part de la muralla existent; donant lloc a la substitució dels antics merlets, la menor elevació dels llenços de la muralla, el seu reforçament mitjançant terraplens i la construcció d'un seguit de baluards situats al llarg del circuit defensiu d'època medieval. El baluard que podria ser documentat en el tram de la present intervenció és el situat davant el carrer Pelai, anomenat a la documentació antiga Baluard de Canaletes, dels Estudis o de Sant Nicolau, que sabem que es va bastir un cop acabada la Guerra dels Segadors (1652); el resultat de la qual fou el privilegi militar de la ciutat concentrat a mans del Rei, que va promoure el reforç de la muralla amb la construcció de més baluards, entre els anys 1672 i 1675.

A final del segle XVIII, les muralles de La Rambla es començaren a enderrocar per urbanitzar definitivament el carrer i dur-hi a terme el passeig que donarà lloc a l'actual Rambla. Ja en el segle XIX, l'any 1843, es va enderrocar l'edifici dels Estudis Generals, situat al capdamunt del passeig on, quatre anys més tard, es va obrir el portal d'Isabel II (Cirici, 1985). L'any 1854 es va acabar d'enderrocar la resta del recinte defensiu. Aquest, havia esdevingut un problema higiènic que impossibilitava el creixement de la ciutat, que s'havia quedat petita pel nombre d'habitants que hi residien. La població de Barcelona al segon quart del segle XIX experimenta un creixement demogràfic molt important, en estreta relació amb el procés d'industrialització, sobretot del sector tèxtil. Un cop destruïda la muralla (l'única part de muralla que avui en dia encara es conserva és la de Les Drassanes) es van presentar a concurs un seguit de projectes urbanístics per crear el que més tard s'anomenarà l'Eixample (García Espuche, 1986). Com a resultat, l'enderroc de les muralles de Barcelona originà una ronda de circumval·lació que dibuixa una ziga-zaga amb vèrtexs allà on es trobaven els baluards de la muralla.

Es coneix la fenomenologia material de la zona a través de successives intervencions arqueològiques. El 1994 a causa de les obres de remodelació del tram del ferrocarril metropolità de Barcelona es va produir una intervenció arqueològica a la Plaça Universitat, Ronda Universitat i Ronda Sant Antoni,

amb una prolongació als carrers Pelai i Tallers (Bacaria, 1994). Es va documentar un dels segments del sector nord-est de la muralla de la ciutat, d'època baix medieval, i les restes d'un dels baluards de la tercera línia de muralla, el *baluard dels Tallers*, construït el 1697, i enderrocat al segle XVIII amb la resta de la muralla.

L'any 2000 una intervenció al carrer Pelai va posar al descobert un tram de muralla i una estructura de planta circular, interpretada com la sisena torre de la fortificació situada entre el Portal de l'Àngel i el portal de Tallers (Fàbregas, 2000). També al carrer Pelai, el mes de febrer del 2002, es va documentar un altre tram de la mateixa muralla, a més d'una torre circular, que es podria relacionar, segons els directors de la intervenció, amb una de les torres que guardaven l'entrada a la ciutat per la porta de Canaletes. Igualment aparegué el talús de la muralla (Artigues, Caballero, 2002).

Entre els mesos de gener i març de l'any 2002 s'intervingué a la Plaça de Catalunya i al carrer Fontanella, on es van documentar dos trams de murs d'època medieval, interpretats com a part de les restes de fonamentació de dues torres associades al llenç de muralla aixecada a mitjans del segle XIV. Es va documentar també, davant del portal de l'Àngel, les restes d'un tram de mur identificat com un dels baluards defensius -bastit el 1652, un cop acabada la Guerra dels Segadors- amb una estructura de característiques similars al baluard dels Tallers. També es varen identificar les restes d'un altre element d'aparell constructiu similar a l'identificat com a baluard, malgrat que la ubicació d'aquest no queda reflectida en la documentació històrica, (Suau, 2002).

Finalment, al mes d'abril del mateix any es realitzà una actuació a la Ronda de Sant Pau. Aquesta possibilità la localització d'un tram muralla, que amida 16 m de llarg i 2,20 m d'amplada. Aquest tram de muralla aflorava a pocs cm. de l'actual nivell de circulació i baixava fins a una cota mínima de 6,5 m, tot i que per motius de seguretat no es va poder arribar al nivell final de fonamentació.

El Raval ha jugat sempre un paper secundari o marginal des dels seus orígens, entre el 1693, que era rural, i el 1859, que ja s' havia edificat, la població es va

multiplicar per disset i es van fer pisos realment diminuts i mal ventilats.

Al juliol de 1897 es va aprovar una distribució de Barcelona en districtes que va adjudicar tot la zona compresa entre la Rambla i les rondes de Sant Antoni i de Sant Pau al districte cinquè, i així va néixer el terme administratiu.

El to pejoratiu que solia acompanyar l'expressió de "Barri Xino" va fer popular el nom de districte cinquè, cosa que no va succeir en cap dels altres districtes de la ciutat.

La Guerra Civil va causar estralls considerables a tot el Raval en general. Tot i que molts edificis van caure a causa de les bombes altres van quedar força deteriorats.

A partir de la dècada del 1950, el barri va patir un gran increment demogràfic com a conseqüència de l'arribada d'immigrants.

Urbanísticament i sociològicament hi ha hagut des de sempre dos ravals, que uns anomenen senzillament Nord (des del carrer Hospital a la Ronda de Sant Antoni) i Sud (des del carrer de l' Hospital fins al mar), o el Raval de Ponent (el del Nord en referència al nom antic i popular del carrer de Joaquim Costa) i de Sant Pau.

Urbanísticament, el primer Raval disposava d'alguna zona esponjada, per més que més moderna i planejada, com la dels carrers del Doctor Dou i dels Àngels. Sociològicament, era un barri obrer i menestral.

El segon Raval, el Sud o de Sant Pau, corresponia en bona part al que s'ha conegut com a "Barri Xino", i barrejava carrers encara més atapeïts amb locals dedicats a la prostitució, i en ocasions a la delinqüència.

Des del Pla Cerdà primer, i més tard i concretament des del Baixeras, s'arrossegava un projecte municipal que va ser d'allò més impopular: l'obertura d' una gran via (via B) que unís el port amb el carrer Muntaner, partint el districte cinquè en dos.

Aquesta via seria complementària a les vies A, avui la Via Laietana, oberta el 1909, i C la perllongació dels carrers Méndez Núñez i l'Avda, Cambó.

Acabada la Guerra Civil, l'Ajuntament va pensar que era l'hora de prosseguir la via B, aprofitant les cases destruïdes, i li va posar el nom de García Morato, un aviador mort durant la guerra, avui avinguda Drassanes. De moment, però, no

va ser així. Les restes de les cases destruïdes van quedar molts anys formant un depriment paisatge. Només el vell Teatre Circ Barcelonès del carrer de Montserrat va ser enderrocat. El 1955 l'Ajuntament va començar a enderrocar alguns dels edificis mig caiguts de la guerra i es va dir que això seria l'inici de la fi del "Xino".

L'Ajuntament decidí obrir definitivament la via que havia de "sanejar" el districte cinquè l'any 1889. Durant uns quants anys s'obrí una polèmica davant l'oposició dels veïns i el suport d'altres sectors d'opinió. Fins a finals de la Guerra Civil, la via B, o Avda. García Morato, en l'actualitat Avda. Drassanes, fou una entelèquia. Les bombes que havien aterrat edificis propers a la caserna de Drassanes, la desaparició de la caserna i del Teatre Circ Barcelonès, facilitaren l'inici de l'avinguda. Un altre element amb gran importància al Raval és el conjunt de les Drassanes Reials de Barcelona. Drassanes és un mot d'origen àrab que designa un lloc destinat a la construcció naval. Les primeres drassanes de Barcelona estaven situades pels voltants del carrer Regomir o més a prop del port del barri de Santa Maria del Mar. Aquestes es deuen considerar inadequades i a finals del s.XIII sota les ordres de Pere el Gran es varen iniciar la construcció de les noves Drassanes Reials a l'emplaçament actual.

Pel que fa a les intervencions anteriors en són molt nombroses les efectuades al barri, ens centrarem, però, en les més properes a la zona d'actuació tant a nivell temporal com geogràfic:

A les Drassanes Reials (Daria Calpena, 2002 i 2000.) es va excavar el pati trobant restes de les primeres fases constructives dels segles XIIIè i XIVè i el replemiment de la muralla farcit amb terres de la Porta del Ollers amb nombrosos fragments de ceràmica de reflex metàl·lic, segles XVI-XVII.

Pere Lluís Artigues i Conesa dirigirà diferents intervencions al Carrer Sant Pau, la primera al número 51, l'any 1998, trobant fragments ceràmics de reflex metàl·lic, segles XVI-XVII, i de vidrades baix-medievals. Entre desembre de 1998 i juny de 1999 dirigirà diferents fases al solar situat entre C/ Sant Pau, 116, Reina Amàlia, C/ Hort de la Bomba i C/ Carretes on trobarà la continuació de una vil·la suburbana i necròpoli dels segles I-III d.C. localitzada primerament darrere l'església de Sant Pau i ampliada més tard amb trenta-dos nous

enterraments dels segles IV-V amb l'intervenció efectuada per la construcció de la nova caserna de la Guardia Civil en l'any 1991, aquí també es van trobar dos assentaments prehistòrics, un de l'Edat de Bronze (del II Mil.leni fins al començament del I Mil.leni a.C.), i un altre Neolític Antic i Mitjà (finals V Mil.leni-començament del IV).

Damià Griñó i Màrquez va dirigir el febrer i març de 1999 l'excavació del jaciment Calcolític (2200-1800 a.C.) d'aquesta intervenció de Lluís Artigues, on es va trobar una sitja de 1'10 metres de diàmetre amb fragments ceràmics campaniformes.

Més recientement es portar a terme una important actuació a la Rambla del Raval, en la "illa Robadors", on durant els anys 2004, 2005 i el 2006 els arqueòlegs Joan Piera i Iñaki Moreno van documentar part del entramat urbanístic de la ciutat medieval i moderna i algunes estructures prehistòriques, concretament de l'Edat de Bronze.

Durant els anys 2007 i 2008 l'arqueòloga Vanesa Triay va dirigir les excavacions de la illa dels carrers Hospital, Sant Llàtzer, Carme i plaça del Pedró on es conserva l'església romànica de Sant Llàzer, i va documentar diferents enterraments en fossa comú amb cronologia baix-madieval i moderna de l'antic hospital "lazareto" i en estrats inferiors el que es va interpretar com paviment de la calçada romana.

4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Arrel de les obres efectuades per l'empresa ESPELSA, per tal de fer una estesa elèctrica entre el carrer Joaquim Costa; 48-56 i Tigre 1-9 es va creure necessari fer un seguiment arqueològic amb l'objectiu de documentar les possibles restes arqueològiques que es poguessin conservar. Així doncs, l'objectiu principal de l'actuació consistia en identificar qualsevol vestigi arqueològic existent donat que forma part del barri del Raval, àrea que:

1. Es troba dins una de les zones pertanyent a l'ager de la ciutat romana de Barcino.
2. Forma part del Raval, eixample d'origen medieval.

Aquest projecte preveia l'obertura de una cata de 54 metres de llargària entre el número 9 del carre Tigre i el número 56 del carrer J. Costa. Per la realització d'aquesta es va escollir un procediment manual, ja que la rasa passava per la vorera, un pas molt estret per treballar amb màquina, primerament feren ús d'un martell pneumàtic per trencar el paviment i delimitar la zona a rebaixar i seguidament tragueren la terra a mà. El pas per la calçada es va fer sense tallar el trànsit, en dos fases.

5. METODOLOGIA

La metodologia arqueològica aplicada ha estat la basada en el mètode de registre utilitzat per E.C. Harris (1979) i per A. Carandini (1981). Es tracta de registrar objectivament els elements construïts i estrats que s'identifiquen, realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d'"Unitat Estratigràfica" (U.E.) que individualitza els uns del altres. Cada U.E es registra en una fitxa on s'indica la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, i la posició física respecte a les altres unitats estratigràfiques amb les que es relaciona.

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic; compost per la planimetria, amb plantes i seccions que ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una sincrònica de les troballes; la documentació fotogràfica dels treballs realitzats i la recollida de material arqueològic deixant constància del seu lloc de procedència mitjançant el codi del jaciment –amb l'any- i la unitat estratigràfica a què pertany el material. A continuació, les peces preferents es dibuixen i reben un número perquè quedin individualitzades.

6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

El dia 30 de gener de l'any 2006 van començar les tasques d'ampliació i reforçament de la xarxa elèctrica al carrer Tigre, portant cables des del número 56 del carrer de Joaquim Costa. Va començar una brigada de la companyia ESPELSA, composta per cinc homes, Les rases obertes tenien unes mides totals de 54 metres de llarg, una amplada de 0'40 metres i 0'65 metres de profunditat màxima, i transcorria, per la vorera nord i paral.lela a la linea de façana actual del carrer Joaquim Costa i, després de creuar la calçada, pel carrer Tigre. Aquests 54 metres de rasa es van obrir esglaonadament, ja que el procediment emprat era el d'obrir i tapar progressivament cada 10 metres un cop col.locat el tub.

Pel que respecta a l'estratigrafia, hem pogut documentar una primera capa, U.E. 100, composta per l'empedrat del carrer i una preparació formada per formigó, amb una potència de 0,25 metres (fins la cota 14'66 m.s.n.m.).

El segon nivell, U.E.: 101, té una potència desconeguda, assolint fins els 0'40 metres de fondària màxima (cota 14'26 m.s.n.m.), es tractaria d'un nivell d'aportació format per sauló barrejat amb un sediment de color marró clar i amb restes de material constructiu contemporani, fruit de l'anterior obertura del carrer per la instal.lació d'altres serveis.

A la calçada no es va poder assolir una fondària major per causa de l'abundància de serveis, i l'estratigrafia és la mateixa.

7. CONCLUSIONS

Arran de les obres d'ampliació i reforçament de la xarxa elèctrica als carrers Joaquim Costa i Ferlandina realitzades per FECSA-ENDESA amb la participació de ESPELSA, es va fer una rasa entre els dies 30 de gener i 9 de febrer de l'any 2006

La cala, amb una llargària de 54 metres, una amplada de 40 cm. i una fondària de 65 cm., es va començar pel carrer Tigre, 9, va creuar el carrer J.Costa i va pujar per la vorera seguint la línia de façana fins el número 56.

La cala ha pogut arribar als 65 cm. de profunditat projectats en gairebé tota la seva longitud.

L'actual intervenció estava dirigida a l'avaluació arqueològica del terreny. El resultat un cop realitzat el control de la rasa ha sigut negatiu en quant a la localització i documentació de restes arqueològiques, tota la rasa estava molt afectada pels diferents serveis de les vivendes i era poc profunda.

La rasa, que anava des del edifici número 9 del carrer Tigre fins el número 56 del carrer Joaquim Costa, va assolir una fondària de 0'65 metres i no es va documentar cap estructura arqueològica. No es va recollir cap material arqueològic.

Les conclusions que podem extreure d'aquesta intervenció arqueològica són més aviat poques, ja que la rasa alcançava molt poca fondària i aquestes voreres estaven molt afectades per la instal.lació de serveis moderns i no presenten cap mena d' estructura antiga que es pugui documentar.

Així doncs, caldrà esperar futures intervencions que aportin noves dades per poder avançar en la història d'aquest barri i de la ciutat.

8. BIBLIOGRAFIA

- AJUNTAMENT DE BARCELONA. *BCNPIC: Punt d'informació cartogràfica de Barcelona*. <<http://www.bcn.es/cgi-bin/pt.pl?url=/guia/bcnpic.html>>
- ALBERCH I FUGUERAS i altres. *Els barris de Barcelona. Vol I. Ciutat vella i l'Eixample*. Enciclopèdia Catalana . Barcelona 1999.
- ARRANZ HERRERO, M., *La Rambla de Barcelona. Estudi d'Història Urbana*, Col·lecció Camí Ral, núm. 22. Ed. R. Dalmau.
- ASENSI, J.M. i SAURA, C. *Descobrir el medi urbà, Vol. 3: Itinerari del port, Ribera i Barceloneta*. Ed. Ajuntament de Barcelona àrea de Sanitat, Salut Pública i Medi Ambient. Barcelona. 1985. Barcelona 2003.
- BACARIA, Memòria de l'intervenció arqueològica a la Plaça Universitat, Ronda Universitat i Ronda Sant Antoni. 1994.
- CIRICI, A. 1971: *Barcelona pam a pam*. Editorial Teide. Barcelona.
- DDAA. 1982: Gran geografia comarcal de Catalunya. Introducció. Barcelona, Baix Llobregat. *Enciclopèdia Catalana* . Barcelona.
- DDAA. 1992: La ciutat consolidada (segles XIV-XV). *Història de Barcelona*. Vol III. Barcelona.
- AADD, *Abajo las Murallas!!! 150 Anys de l'Enderroc de les Muralles de Barcelona*, Museu d'Història de la Ciutat. Barcelona, 2005.
- DE PALOL I SALELLAS,P. , PLADEVALL I FONT, A. I altres. *Catalunya Romànica, Del Romà al Romànic*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona 1999.
- DURAN I SANPERE, A. 1972: *Barcelona i la seva història*. Vol I. Barcelona.
- ESPINÀS, J.M^a. *Alguns carrers antics de Barcelona*. Col. A. Duràn i Santpere. Ajuntament de Barcelona. Barcelona. 1978.
- FABRE, J., HUERTAS, J. 1977: *Tots els barris de Barcelona. l'Eixample i la Barcelona Vella*. Volum V. Edicions 62. Barcelona.
- GARCIA i ESPUCHE, A., GUÀRDIA i BASSOLS, M. 1986: *Espai i Societat a la Barcelona pre-industrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.
- GARCIA PETIT, LI., MIRET i MESTRE, J., MIRÓ i ALAIX, M.T., RIBÉ i MONGE, G. 2002: *Diccionari d'arqueologia*. Ed. Termcat. Barcelona.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES. Diccionari visual de la construcció [En

línia]. 2003. <http://www.gencat.net/ptop/documentacio/llengua/dicvisualc.htm>

HARRIS, E.C.: *Principios de estratigrafía arqueológica*. Editorial crítica. Barcelona, 1979.

HERNÁNDEZ I CARDONA, F.X. *Barcelona, Historia d'una ciutat*. Ed. Llibres de l'Index, S.L. Barcelona, 1992.

PORTABELLA, J. *Dictionari nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona*. Ed. Ajuntament de Barcelona, 1997.

ANNEXES

1. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE :100
Sector: Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56. Codi M.H.C.B.012/06.	Fase:	Cronologia: s. XX-XXI.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'us		
DESCRIPCIÓ :	Paviment del carrer format per rajoles de pedra de 40X50 cm i la capa de preparació de formigó per sota d'aquest amb una potència de 25 cm. Cota 15.87- 15.62 metres snm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	101	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 101	
Sector: Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56. Codi M.H.C.B.012/06	Fase:	Cronologia: s. XX-XXI.		
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació			
DESCRIPCIÓ :	Rebliment compost per sauló barrejat amb sediment de color marró clar i textura molt solta amb presència de material constructiu contemporani. Presenta una potència màxima de 40 cm. Cota 15.62 – 15.22 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	100
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

3. LLISTAT DE FOTOGRAFIES

Foto 1: Vista general del carrer Joaquim Costa.

Foto 2: Obertura de la rasa al carrer J.Costa.

Foto 3: Vista general del carrer Tigre.

Foto 4: Rasa oberta, U.E.S 100 i 101 amb serveis de llum i gas.

Foto 5: Excavació de la calçada amb màquina.

Foto 6: U.E. 101 en la calçada.

Foto 7: Final de l'excavació, U.E. 101 i serveis.

2. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

2.1 DOCUMENTACIÓ FOGRÀFICA.

<p>Àtics, S.L. Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric</p>	<p>Projecte: Intervenció Arqueològica als carrers Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56.</p>	<p>Arqueòleg: Laura Arias del Real</p>	<p>Fotos número: 1 i 2.</p>	<p>Data: Octubre-novembre-2005</p>
				<p>Codi M.H.C.B.012/06</p>

Àtics, S.L. Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric	Projecte: Intervenció Arqueològica als carrers Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56.	Arqueòleg: Laura Arias del Real	Fotos número: 3 i 4.	Data: Octubre- novembre-2005
				Codi M.H.C.B.012/06

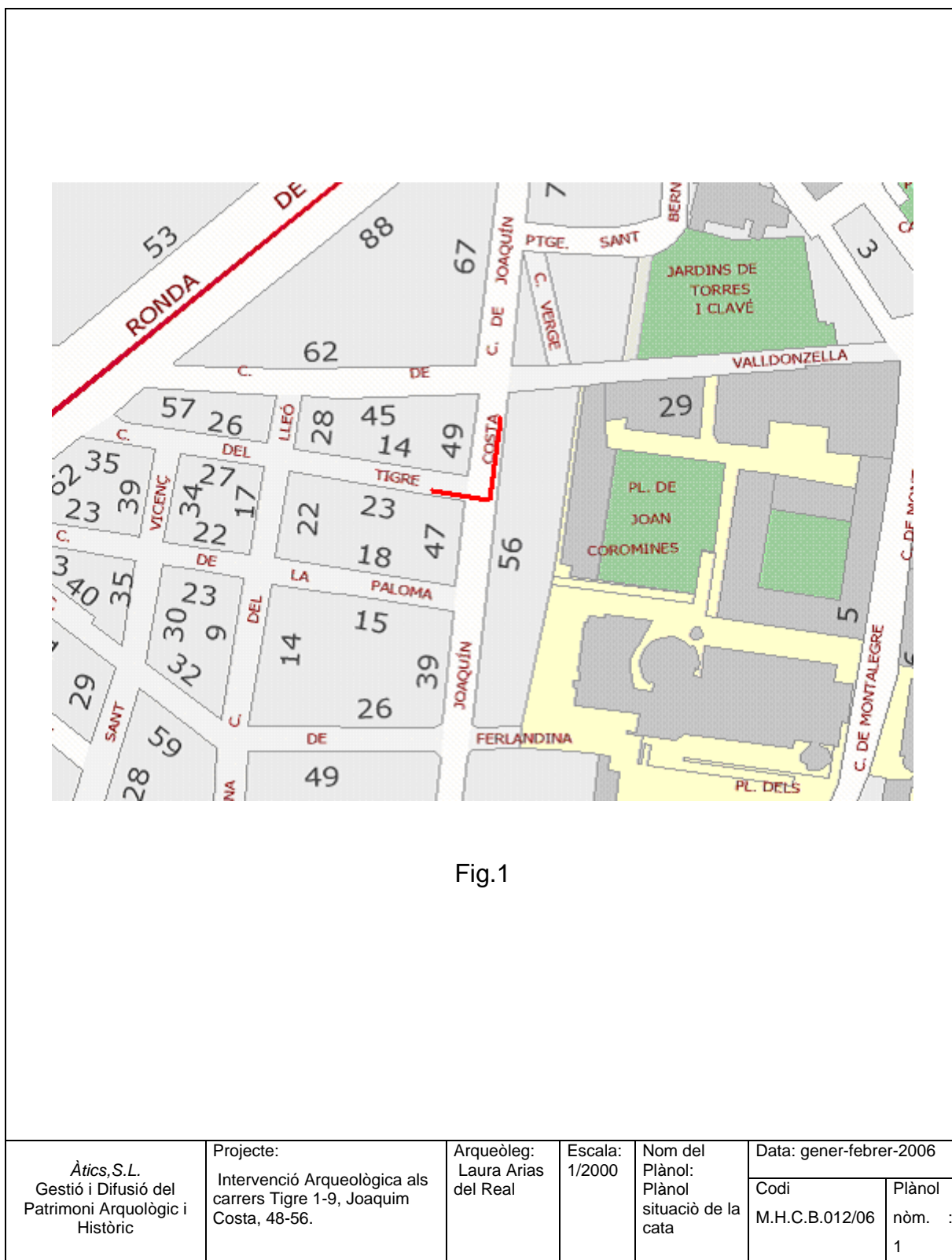

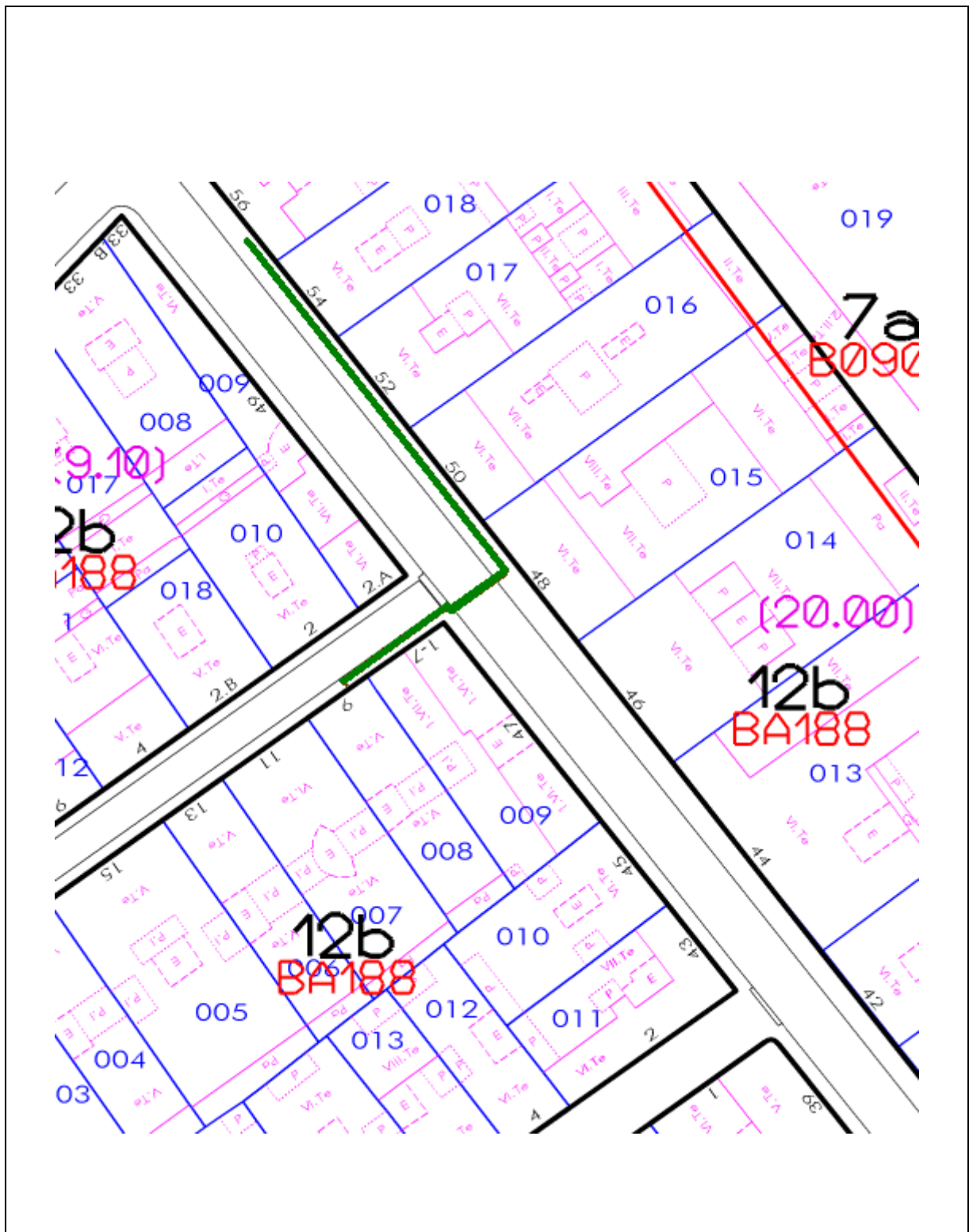
<i>Àtics, S.L.</i> Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric	Projecte: Intervenció Arqueològica als carrers Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56.	Arqueòleg: Laura Arias del Real	Foto número: 5.	Data: Octubre- novembre-2005
				Codi M.H.C.B.012/06

Àtics, S.L. Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric	Projecte: Intervenció Arqueològica als carrers Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56.	Arqueòleg: Laura Arias del Real	Foto número: 6 i 7.	Data: Octubre- novembre-2005
				Codi M.H.C.B.012/06

2.2 DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Àtics, S.L. Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric	Projecte: Intervenció Arqueològica als carrers Tigre 1-9, Joaquim Costa, 48-56	Arqueòleg: Laura Arias del Real	Escala: 1/500	Nom del Plànol: Cata 1.	Data: Octubre-novembre-2005	
					Codi M.H.C.B .012/06	Plànol nòm.: 2